1858. N°. 183.

DONDERDAG **5 AUGUSTUS.**

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

UTRECHT 5 Augustus.

Lager onderwijs.

Namen wij reeds enkele beschouwingen over Hooger- en Middelbaar-Onderwijs op, naar aanleiding van het Regeringsverslag nopens den toestand der Hooge-, Middelbare en Lagere scholen over 1856—57 aan de Wetgevende vergadering aangeboden, onze aandacht wordt thans bijzonder getrokken door het laatste gedeelte van dat verslag, waarin het eigenlijk volksonderwijs ter sprake wordt gebragt. Dit verslag verdient daarenboven vooral ook de aandacht, omdat dit het laatste is, dat onder de werking der wet van 1806 wordt aangeboden, en het derhalve in de toekomst eenigermate punten van vergelijking zal kunnen aanbieden met de cijfers en uitkomsten onder de werking der nieuwe wet van 1857 te erlangen. Wat het eigenlijk lager- of volksonderwijs betreft, behelst het verslag eenige meer bemoedigende berigten en cijfers, maar wijst tevens vele schaduwzijden en leemten aan, waarop de aandacht niet genoeg kan worden gevestigd, vooral daar verbetering daarin alleen van den volksgeest, geenszins alleen van de bepalingen eener nieuwe wet te wachten zijn.

De Regering verklaart den toestand van het lager onderwijs in 1856 over het algemeen gunstig te kunnen noemen; vele gemeente-besturen gingen voort de belangen van het onderwijs te behartigen; de meeste onderwijzers betoonden voortdurend den loffelijksten ijver; de in vorige jaren steeds terugkeerende, steeds luider wordende klagten over *de onverschilligheid der ouders* en het *ongeregeld schoolgaan der kinderen*, waren *minder algemeen.* Wij verheugen ons over die laatste mededeeling, want waarlijk dat verminderend schoolbezoek werd onrustbarend, wanneer men bedenkt, dat het getal schoolgaande kinderen op onze openbare scholen van 15 Januarij 1851 tot 15 Januarij 1855, en alzoo in een vier-jarig tijdperk, met ruim 14,000 verminderd was! Vergeleken toch met dat ongunstige jaar 1855 was in 1856 het getal kinderen op de openbare scholen weder met 2934 vermeerderd, vermeerdering die wel niet opweegt tegen het verlies in dat noodlottige jaar geleden, hetwelk alleen een cijfer van 4580 bedroeg, maar dat toch hopen doet, dat het ergste in deze geleden is. Van belang is het overigens op te merken, dat die vooruitgang heeft plaats gehad in de provinciën Nd. Braband, Zuid Holland, *Utrecht*, Overijssel, Groningen, Limburg en vooral in Friesland, waar zij te aanzienlijker was, daar de achteruitgang in de overige provinciën bleef voortduren.

Het is ons voornemen niet in eene verdere beschouwing nopens de statistieke opgaven en cijfers der regering te treden. Van meer belang rekenen wij het na te gaan, welke de redenen van het slechte schoolbezoek, van de geringe belangstelling in het onderwijs kunnen zijn. De kennis daarvan kan alleen de middelen tot verbetering aan de hand geven, kan alleen doen besluiten, in hoeverre men van nieuwe wettelijke bepalingen daarvoor verandering ten goede te wachten hebbe!

Eene dier redenen, door de Regering meermalen vermeld, is *gemis aan belangstelling bij vele gemeente-besturen.* In Nd. Braband schijnt dat vooral groot bij het onderwijs van armen en behoeftigen. Van de bezoldigingen van onderwijzers maakte men op de meeste plaatsen zich af met een gering vast loon, als het ware bij schikking of afkoop: Voor de aanschaffing van schoolbehoeften werd geene zorg gedragen, en niet zelden gebeurde het, dat een welwillend onderwijzer uit medelijden zijn eigenbelang ter zijde stelde, om hierin althans eenigszins te voorzien. Het getal kosteloos onderwezenen was in N. Braband over 1856 ook kleiner dan in het vorige jaar. Wel verre dat deze laatste omstandigheid alzoo als een gunstig teeken zoude mogen beschouwd worden, getuigt zij van eene groote schaduwzijde: onwil der gemeenten, om aan den arme het allernoodzakelijkste te verstrekken. Wordt in Nd. Braband vooral over dit gemis aan belangstelling der gemeente besturen geklaagd, men verneemt die klagt ook over sommige plattelands gemeenten in Zeeland, over sommige gemeenten in Overijssel en Drenthe, waar onzekerheid aangaande de nieuwe wettelijke regeling het noodigst deed uitstellen. Kwijning van het volksonderwijs ten gevolge van de hier aangevoerde reden is zeker hoogst noodlottig. Waar het bestuur door zijne handelingen toont met de volksbeschaving zoo weinig op te hebben, kan men niet verwachten, dat de minder gegoede klassen daaraan hechten zullen, daarvoor warme belangstelling zullen toonen. Het voorbeeld doet hier veel af, en opgewektheid en krachtige pogingen van de zijde der regering zullen ligt gunstig op de openbare meening werken en het goede bevorderen.

Zullen de bepalingen der wet van 1857 in deze een gunstigen invloed uitoefenen? Wij moeten tot beantwoording daarvan vooral letten op die voorschriften, krachtens welken de gemeente-besturen met het onderwijs in aanraking gebragt worden, en aan hen bepaalde verpligtingen in het belang van het onderwijs worden opgelegd. Nu is het een hoofddenkbeeld der wet, dat *alle kosten* van het openbaar onderwijs aan de gemeenten worden opgelegd, dat provincie en rijk daarmede nog minder dan vroeger te maken hebben, zoodat die kosten voor de gemeenten zeer aanzienlijk zijn zullen. Reeds nu verheffen zich tegen die bepalingen de luidste klagten, en zien velen er den ondergang der gemeentelijke finantien in te gemoet. Dat dit alles vele onwillige besturen tot nog grooter onwil stemmen zal, en meerdere verwaarloozing der gewigtigste belangen daaruit zal volgen, schijnt bijna met zekerheid te mogen voorspeld worden. De wetgever heeft echter getracht daartegen te waken. Wel bepaalt de raad het aantal scholen, den omvang van het daar te geven onderwijs, het minimum van het aantal hulp-onderwijzers en kweekelingen, die op elke openbare school werkzaam zullen zijn; het minimum der bezoldigingen, aan het onderwijzend personeel uit te keeren; maar, behoudens het opper-toezigt der Gedeputeerde Staten en van den Koning. Dat hooger gezag kan uitbreiding bevelen, waar het begrijpt, dat plaatselijke karigheid, of verkeerde inzigten, het noodige weigeren. Het kan echter nooit meer eischen dan de wet vordert, en deze vordert niet veel. Houdt men zich aan hare bepalingen, ten opzigte van het onderwijzend personeel en de regeling der traktementen, zoo zal het onderwijs niet zeer bloeijend kunnen zijn. Wij toch rekenen de bepaling van art. 18, volgens welke, eene school van 70 kinderen, slechts een onderwijzer behoeft te hebben, enz. voor een goed onderwijs geheel onvoldoende. Voor de openbare scholen was trouwens de verhouding tusschen het onderwijzend personeel en het getal der leerlingen over 1856 gunstiger, daar het op 15. Januarij stond als 1 tot 65, en op 15 Julij als 1 tot 52. Ook het minimum der bezoldigingen volgens art. 19 van *f* 400.— voor een hoofdonderwijzer, en *f* 200.— voor een hulponderwijzer, rekenen wij weinig geschikt, om bekwame mannen te verkrijgen. Velen hebben zeker thans minder; maar de eischen voor bekwaamheid en geschiktheid worden ook steeds grooter, terwijl het getal van jongelieden, die zich aan deze roeping wijden, steeds minder in evenredigheid wordt met de behoeften.

Wij achten het alzoo zeker, dat de nieuwe wet niet in allen opzigte tegen de bekrompenheid en onwil der gemeente-besturen zal kunnen waken. Wij moeten alzoo in de eerste plaats hoop vestigen op meer verlichte denkbeelden bij vele regenten, die zich van de waarheid moeten overtuigen, dat alles wat aan opvoeding en onderwijs der jeugd wordt besteed, eens ruimschoots op de hoofdstukken van armwezen en politie wordt uitgewonnen; dat een bestuur zich geen schooner gedenkteekenen kan stichten dan goede en doeltreffende schoollokalen, rijkelijk met alle benoodigdheden voor het onderwijs voorzien, dat het geene bedieningen ruimer en beter behoort te bezoldigingen dan die van hen, welke hunne krachten aan de opvoeding van het aankomend geslagt ten beste geven. Waar echter deze overtuiging niet doordringt, verlangen wij eene ruime en onbekrompene toepassing van art. 36 der wet, volgens hetwelk de Koning bepalen kan dat, indien na onderzoek mogt geoordeeld worden, dat eene gemeente, door de behoorlijke inrigting van haar lager onderwijs, te zwaar zoude worden gedrukt, slechts een gedeelte der kosten daarvan ten haren laste zal worden gebragt, terwijl in het overige door de provincie en het rijk, elk voor de helft, zal voorzien worden. Zoo zal in allen gevalle van een hooger of plaatselijk gezag krachtige, werkdadige belangstelling in het lager onderwijs moeten getoond worden, zal het voor de toekomst bloeijen en vruchten dragen.

— De meest gewigtige tijding is heden, dat de Belgische Kamer het regeringsvoorstel tot versterking der stad Antwerpen met vrij groote meerderheid heeft verworpen. Het Kabinet stelde groot belang in het ontwerp, dat, naar men beweert, door Engeland zeer gewenscht en ook door koning *Léopold* voorgestaan werd. Het had van de aanneming zijner voordragt dan ook eene kabinetskwestie gemaakt, en door de verwerping is België dus op nieuw in ministeriële krisis. Ofschoon aan de algemeene gezindheid der meerderheid van 't volk niet te twijfelen is, en de liberale partij te krachtig is, dan dat zij het roer van den Staat niet zou in handen houden, heeft elke ministeriële krisis toch zijne gevaren. De liberale partij trouwens is sterk, maar die sterkte openbaart zich vooral bij gevaren, en verdeeldheid vertoont zich spoedig in het kamp van overwinnaars. Dit is ook in België het geval, en terwijl er bij de liberale meerderheid in de kamer eenige leden zijn, die bijna tot de radikale partij zouden kunnen gerekend worden te behooren, zijn er anderen, die meer gematigd zijn in hunne staatkundige gevoelens; 't zijn vooral deze laatsten, die van den beginne af meerder invloed op de regering hadden gewenscht uit te oefenen, en die zich dus thans misschien zullen vleijen in troebel water te kunnen visschen. Welligt, dat de koning de moeijelijkheid nog weet te boven te komen, door de tegenwoordige bewindslieden te behouden. Maar in elk geval zullen de klerikalen er over juichen, dat het liberaal bewind zoo spoedig weder op zijne grondvesten waggelt. Het „verdeel en heersch" vergeten die mannen niet ligt.

De Fransche keizerlijke familie is op reis getogen en te Caen met veel geestdrift begroet, berigt de *Moniteur*, ofschoon de bevolking er eenige uren op de komst van den keizerlijken trein had gewacht, daar er vertraging was gekomen. — Van de andere zijde is er ook tijding van het vertrek van koningin *Victoria.* Weldra zal men nu zich kunnen verlustigen in de verhalen, die er omtrent de bijeenkomst der vorstelijke personen zullen gegeven worden.

De Duitsche bladen zeggen, dat men het meer en meer van belang acht, dat de Prins van Pruissen bepaald het bestuur in handen zal nemen en dat daartoe de Koning afstand zal moeten doen van de kroon. Ook de reis van koningin *Victoria* naar Berlijn zou in verband staan met die plannen. — De Duitsche bladen zijn thans echter aan *l' à propos* van het afstand doen van de kroon, en een paar hunner melden dan ook, dat Z. M. de Koning der Nederlanden ten gunste van den kroonprins, die weldra meerderjarig wordt, de regering zou willen verlaten.

Men weet, dat ook de andere groote mogendheden zich eenigzins gemengd hebben in het verschil tusschen Denemarken en den Duitschen Bond. In eene nota, welke door de Russiesche regering, ter zake van dat geschil, aan de bondsvergadering is ingediend, verklaart zij zich in de Holstein-Lauenburgsche aangelegenheden niet te zullen mengen, maar toch geeft ze hare meening te kennen, dat men van de zijde van den Duitschen bond, de welwillende stappen der Deensche regering in gunstige overweging behoorde te nemen, en dit te meer, daar de tegenwoordige staat der Europesche betrekkingen, eene spoedige schikking van dit geschil hoogst wenschelijk maakt.

De Porte is op de konferentie te Parijs vrij gelukkig geweest, en van de wenschen der Roumaniërs zal weinig te regt komen, schrijft de *Nord.* O. a. zal elk der Vorstendommen zijn eigen vlag hebben, waarboven het teeken van het opperleenheerschap der Porte. — Daarentegen is Turkije minder gelukkig in eigen staat. In Bosnië loopen de zaken zeer ongunstig, en de burgeroorlog, de krijg tusschen Christenen en Mahomedanen is er in vollen gang. Gelijk Turkije thans leeft, kan men bijna niet anders zeggen dan dat het in een staat van ontbinding verkeert, waaruit alleen de groote mogendheden het welligt nog zullen kunnen redden.

De *telegrafiesche tijding* ons omtrent de krisis te

Brussel geworden, hebben wij hierboven besproken. Nog ontvangen wij **per telegraaf** het volgend berigt uit Marseille, met tijdingen uit *Konstantinope* *van den 28. Julij.* Uit Bosnië is het nieuws zeer slecht; men vreest voor een algemeenen opstand der Christenen; er zijn daarom 2 bataillons als versterking derwaarts gezonden, terwijl ook een bataillon naar Djedda is gestuurd over Suez, waar 2 bataillons Egyptiesche troepen zich bij de Turksche zullen voegen. — Er zijn strenge gezondheids-maatregelen genomen tegen de schepen van Tripoli en Egypte komende, die schepen zullen aan de Dardanellen moeten blijven, zoo niet, zal er op hen gevuurd worden. — De Pacha van Jeruzalem was naar Gaga gekomen en had door zijne tegenwoordigheid er moord en plundering voorkomen.

*— Uit 's Hage schrijft men ons van den 4 Aug. Men zal zich herinneren, dat de gemeenteraad alhier, in zijne zitting van 3 Maart jl., besloten heeft, dat aan drie waterbouwkundigen kon worden opgedragen het onderzoek en de beantwoording der vraag: „Of eene zeehaven te Scheveningen, bestemd voor groote schepen, of althans voor eene stoompakketvaart op Engeland en andere Rijken, met kans van welslagen kan worden aangelegd en duurzaam bevaarbaar gehouden, en welk het bedrag der gelden is, die globaal voor dit werk zouden vereischt worden" Burg. en Weth. hebben dat onderzoek opgedragen aan de heeren: *F. W. Conrad*, inspekteur van den Waterstaat; *D. J. Storm Buysing*, hoofdingenieur te Delft, en *J. A. Beyerinck* hoofdingenieur in het 10e distrikt, alhier woonachtig. Die heeren hebben zich in den aanvang der maand April vereenigd, om zich met de vervulling van die gewigtige taak bezig te houden. Men verneemt, dat zij reeds zeer verre gevorderd zijn, en dat men eerlang het rapport van deze deskundigen bij den Raad kan te gemoet zien.

:— De vereenigde kommissie, nopens de Zuiderspoorwegen, is gister bij den minister van binnenlandsche zaken in een bijzonder gehoor ontvangen. Men wil weten, dat die konferentie het uitzigt heeft verlevendigd, dat men het nopens de voorwaarden der te verleenen koncessie, over de aan te leggen linien en omtrent de ondersteuning, van rijkswege te geven (onder nadere bekrachtiging door de wetgevende magt) weldra eens zal worden; in welk geval deze gewigtige aangelegenheid eerlang tot een gewenscht einde zal kunnen gebragt worden.

*— Volgens een schrijven uit Amsterdam kunnen wij de volgende bijzonderheden mededeelen omtrent den jongeling, die den moordaanslag op den heer *Schwartz* gepleegd heeft.

„Al de bijzonderheden loopen zamen om de meening te bevestigen, dat hij lijdende was aan die soort van verstandsverbijstering, welke men *monomania religiosa* noemt, ten eenemale zonder zelfbewustzijn handelde, en alleen deze ziekte den bleeken, tengeren, ziekelijk uitzienden knaap het plan ingaf, en de rampzalige kracht verleende, om het tot uitvoering te brengen; dat, in den normalen staat zijner geestvermogens, een kind van 15 jaar, dat nog kort geleden zich niet alleen ter ruste durfde begeven, die beklagelijke kracht zou hebben, ware moeijelijk aan te nemen.

Vroeger in het godsdienstige meer naar de liberale zijde overhellende, had het verlies van een aantal dierbare en naaste betrekkingen, eene geheele verandering in zijne denkwijze te weeg gebragt. Van liberaal werd hij streng orthodox — het ziekelijk vuur der dweepzucht zette zijnen oogen een onheilspellenden gloed bij. In dezen toestand, is het te begrijpen, dat het ronddeelen van traktaatjes in de synagoge, met het doel zijn voorvaderlijk geloof te vernietigen, zijne verontwaardiging in hooge mate opwekte, en zijne ziekelijke verbeelding zoover dreef dat hij meende, dat geloof te moeten redden en als martelaar er voor te moeten optreden. Dat hij trouwens niet beter verwachtte en wenschte, blijkt uit een in uitnemenden stijl gesteld Hebreeuwsch schrijven, dat na het plegen van den aanslag in zijne woning gevonden werd; terwijl hij later zijn leedwezen te kennen gaf, dat hij niet op het tooneel der misdaad was afgemaakt en nog steeds blijft wenschen, als martelaar te mogen sterven.

Het gedrag van den jeugdigen misdadiger was tot dusverre voorbeeldig, en zijne leermeesters hadden alle reden om te verwachten, dat hij in het vak, dat hij zich wilde kiezen — de geneeskunde — een sieraad zou worden. Hoe jammer dat de rampzalige godsdienstijver, die reeds zoo veel onheils stichtte en nog dagelijks uitwerkt, zijne toekomst voor immer vernietigd heeft."

Uit een gister aan de Schotsche Zendingskerk aangeplakt bulletijn blijkt, dat de toestand van den predikant *Schwartz* zeer zorgelijk is.

— Zoo als men weet, is bij de synode der ... kerk een vrij groot aantal adressen ingekomen, vragende dat, naar luid van art. 23 van het algemeen reglement, de beroeping van predikanten en de benoeming van ouderlingen en diakenen, geschiede door de ledematen der kerk.

De synode wijdde aan deze hoogst belangrijke zaak al hare aandacht en droeg aan een kommissie, uit haar midden benoemd, op, om deze zaak tot een onderwerp van naauwgezet onderzoek te maken en daarna te rapporteren, wat zij te dien aanzien nuttig en noodig achtte. De kommissie aanvaardde de haar opgedragen taak en diende, na rijpe overweging, een ontwerp-voorstel in, dat haar, in de gegevene omstandigheden en met het oog op den verschillenden toestand der gemeenten, het meest wenschelijk voorkwam, en dat voorstel, in diskussie gebragt, werd eindelijk aan eene stemming onderworpen, die echter nog niet tot eene oplossing leidde. De stemmen staakten. Indien nu niet, 't zij door een gewijzigd voorstel, 't zij op eenige andere wijze, de zaak op nieuw in overweging komt, zal zij hoogstwaarschijnlijk nog een jaar onbeslist blijven. Er zijn die dit wenschelijk achten, opdat er tijd zij tot nader beraad, en gelegenheid om het voor en tegen, dat min of meer sterk spreekt naar den verschillenden toestand en het zielental der gemeenten, op bedaarde wijze door bevoegde beoordeelaars te doen nagaan. Anderen meenen echter dat de vraag in de adressen, op grond van het bewuste art. 23 te duidelijk is en te veel regt op een toestemmend antwoord heeft, om eenig uitstel van beslissing toe te laten. *'s Gr. N.*

*— Wij naderen thans het einde onzer beschouwing over de tentoonstelling, en komen uit de zesde zaal weer terug in de vestibule. Vele bezoekers verlangen dan naar de versche dampkringslucht, en gaan schielijk de aldaar geplaatste voorwerpen voorbij, alsof deze, van onoogelijk hout en ijzer vervaardigd, in vergelijking met het goud en zilver en het fraai bewerkte geelkoper enz. de bezigtiging onwaardig waren. Zoo mogen wij niet handelen, daar we dan onregtvaardig zouden zijn jegens de inzenders en het publiek tevens.

In de eerste plaats merken wij eene groote ijzeren draaibank op, uit de fabriek van de heeren *de Waal en Co.* die, zoo wij meenen, nog wel wat te wenschen overlaat, zoowel wat betreft uitvoering als doelmatigheid in de inrigting. Veel beter schijnt ons de zoogenaamde lokomobile van dezelfde inzenders toe, die de tentoonstelling zoo rijkelijk bedacht hebben. De lokomobile is door sommige bezigtigers verkeerd begrepen. Het is eene verplaatsbare stoommachine, die er toe kan dienen, om andere werktuigen in beweging te brengen, bijv. een dorschwerktuig. Geenszins is de bedoeling, om daardoor eene ploeg voort te trekken, ofschoon zulks ook onder zekere omstandigheden wel zoude kunnen geschieden. Dat zulke werktuigen met voordeel gebruikt kunnen worden bewijst onder anderen de invoering en het gebruik er van in den Haarlemmermeerpolder, waar de lokomobile van hoeve tot hoeve rijdt en — dorscht.

Een ander toestel ten dienste der landlieden, welligt door stedelingen weinig opgemerkt en door sommige boeren niet behoorlijk gewaardeerd, is de bak- en kookkagchel van den heer *F. C. L. Gezel*, waarin tegelijkertijd beestenvoeder gekookt en zonder eenige verdere opoffering van brandstoffen roggebrood gebakken kan worden. Wij houden deze kagchel voor een goed uitgevoerd en doelmatig werktuig.

Grooten lof verdienen nog de aldaar opgestelde landbouwwerktuigen van *W. Jenken*, waaronder eene graanzuiveringsmolen, een klein dorschwerktuig, een ijzeren stoppelploeg met vijf scharen, eene egge met messen, een groot dorschwerktuig, eene groote kaaspers, een haverbreker, een wortelsnijder, waarvoor zich, luidens het aangehangen papier, een liefhebber heeft voorgedaan, en eindelijk eene keurig afgewerkte stevige landbouwerskar. Alle deze voorwerpen getuigen van de bekwaamheid van den vervaardiger, en doen in ons op nieuw den wensch levendig worden, dat het hem moge gelukken, in den strijd tegen de bekrompenheid en de vooringenomenheid der landlieden de zege te behalen ten nutte van een ieder.

Ten slotte nog eene enkele vermelding van eene linnenpers van *M. Kocken*, eene pers als andere perssen van dien aard; eene stroosnijbank van *B. van Echteld*, die zeker lof verdient; eenen ronddraaijenden waschmolen van *G. J. Jenken;* eene zeer hecht gewerkte boormachine van *J. Dal;* van de hoepelrollen van de heeren *Scherpenzeel en Comp.* te Ysselstein, en dan nemen wij voor goed afscheid van de Prov. Tentoonstelling van voorwerpen van Nijverheid, en wenschen, dat het beoogde nut ten volle moge bereikt worden, tot welzijn van onze Provincie en van ons Vaderland.

Doch zouden we kunnen eindigen, zonder met een enkel woord te gewagen, van hen die als zamenstellers, rangschikkers, in een woord als de nijvere behartigers van deze tentoonstelling optraden? Wij zijn het der kommissie verpligt haar, in naam van zoo vele inzenders, den verschuldigden dank toe te brengen, voor hare belanglooze zorgen en werkzaamheid, ten voordeele van den nijveren stand in deze provincie ten koste gelegd. Gaarne hopen we, dat de onvermoeide pogingen van de leden der kommissie, dat nut, dien zegen voor de provinciale nijverheid mogen aanbrengen, die zij er ongetwijfeld van mogen verwachten, en dat zij daardoor het genot mogen smaken van zelfvoldoening voor hun goeden wil, en van erkentelijkheid van allen die hoogen prijs op hunnen arbeid gesteld hebben.

— In het kiesdistrikt Leyderdorp is gister tot lid der Provinciale Staten van Zuid-Holland gekozen mr. *C. W. Hubrecht* met 207 van de 266 geldende stemmen.

*— Uit Hellevoetsluis schrijft men ons van den 4. Aug.: „In den loop dezer maand worden in deze haven binnen verwacht Z. M. brik Venus en Z. M. transportschip Merwede, beide uit de West-Indiën.

Met den 16. Aug. aanst. is in de rolle van het wachtschip te Hellevoetsluis geplaatst de offic. van gezondheid 3e kl. *W. Pannevis*, ten einde in het hospitaal dienst te doen.

— Ll. Zondag ontstond brand in de stoomfabriek *de Nijverheid*, ingerigt tot olie- en houtzaagmolen, staande aan de Harlinger-trekvaart en den algemeenen rijweg, te Dronrijp, in gebruik bij den eigenaar *A. R. Ringnalda*, met het gevolg dat binnen weinige uren van dat gebouw slechts de muren waren overgebleven. De panden waren tegen 17 Aug. e. k. in veiling aangeslagen en de eigenaar had zich 's namiddags uit zijne woonplaats verwijderd. Dewijl er vermoeden van brandstichting bestaat, heeft zich de officier van justitie eergisteren naar de plaats van den brand begeven, om onderzoek te doen. De eigenaar is reeds in hechtenis.

— Uit Paramaribo wordt dd. 3 Julij door de *Am. Ct.* gemeld: De plegtige onthulling van het gedenkteeken op het graf van mr. *Hendrik Charles F...* heeft ll. Dingsdag plaats gehad.

Het monument, vervaardigd in de fabriek van de heeren *de Waal en Co.* te Utrecht, is in den vorm eener obelisk, van gegoten ijzer en omgeven door eene fraaije balustrade.

Als eene bijzondere omstandigheid dient nog vermeld te worden, dat de bijdragen tot dit gedenkteeken niet meer dan 25 centen bedragen mogten.

Den 27. Junij werd er eene nieuwe kerk der Moravische Broeder-gemeente op den houtgrond Prospérité in Boven Para ingewijd.

Tot deze stichting was door eigenaren van dien houtgrond een stuk lands geschonken, liggende aan den linkeroever der Coropina-kreek in de weide ... belendende aan het gebouwen-terrein van La Prospérité. — Een net kerkje met woning voor den leeraar en zijgebouwen zijn daar weder verrezen, ... verblijden wij ons ook daar in den zigtbaren voortgang en de uitbreiding van het Christendom, ... zekeren grondlegger van volksbeschaving en ... onder de negers.

— Uit de Zuid-Afrikaansche Republieken wordt 't volgende gemeld:

„Na de gevechten, die de Boeren van den Oranjerivier-Vrijstaat tegen de Basutos hebben gevoerd, en de strooptogten door de laatsten op het gebied van den Vrijstaat gemaakt, zijn er brieven gewisseld tusschen president *Boshof* en *Mosheh*. De eerste schreef, dat hij als Christen een einde wenschte te zien aan moord en plundering, en de bemiddeling van *Praetorius*, den president van de Zuid-Afrikaansche republiek aanbood. *Mosheh* antwoordde daarop uitvoerig; hij gaf daarbij te kennen, dat hij den oorlog nooit begeerd had; toen hij jong was, was hij tegen den oorlog, in zijn ouderdom was hij dit nog meer; hij had dan ook bij het optrekken der Boeren zijne kapiteins terug doen gaan; alleen *Bushuli* aan ... tot overlatende, omdat die als een roover was geduid. De Boeren hadden echter ook Letsea en andere punten aangevallen en geplunderd; bij Thaba Bosigo gekomen, hadden de Boeren den strijd niet aanvaard, die *Mosheh* hen daar aanbood; toch ware 't het welligt beter geweest, dat men elkaâr in een gevecht had leeren kennen, schrijft *Mosheh*. *Praetorius* bemiddeling achtte het Kafferhoofd onnoodig, ofschoon hij dezen dankte voor zijn goeden wil. „Ach! mijn goede opperhoofd *Boshof*, (schrijft *Mosheh* verder) roep de kapiteins van uw laatste kommando terug en straf hen zeer, want zij hebben u veel kwaad gedaan op hunnen marsch door mijn land. Gij noemt u zelven een Christen in uw laatsten brief. Ik heb het reeds lang geweten, dat gij een Christen waart, maar de kapiteins uwer krijgslieden zijn het niet, want wanneer gij volhardt te zeggen, dat zij ook Christenen zijn, zouden wij onmiddelijk besluiten, dat er geen God is. Wat! bestaat hun Christendom in het verwoesten van het Christendom? Hebben uwe krijgslieden niet de prachtige statie van Zevenfontein verwoest? Hebben zij ook niet het zendelingshuis aan Morea verbrand? Hebben zij niet al de meubels van den eerw. heer *Arbousset*, benevens een nieuwen wagen van hem met zich genomen? Ja, gij hebt ook den heer *Meader*, den assistent-zendeling te Morea, uitgekleed, en de groote kerken deerlijk beschadigd, welke met groote kosten zijn opgebouwd geworden op diezelfde statie. Toen gij aan Thaba Bosigo kwaamt, hebt gij meer dan tien kanonschoten gedaan op de zendingswoningen, maar de Heere heeft u niet toegelaten dezelve aan te raken. Neen, mijn goede opperhoofd! de kapiteins van uw kommando zijn geen Christenen, want ik zal nimmer gelooven, dat Christendom bestaat in het gevangen wegvoeren van vrouwen en kinderen, in oude

...menschen ter neder te schieten; en dit alle door uwe kinderen gedaan geworden. Ik herhaal ... gij behoort hen openlijk te bestraffen en te kastijden, omdat zij zoo weinig om uw edel... gegeven hebben, die hun vader is. Toen ik ... was met *Sikonyella* gaf ik mijn volk last, de kerk van dat opperhoofd niet te verwoesten, het heeft die ook niet aangeraakt; en tijdens ... Bastaards zich bij majoor *Warden* voegden, die mij ... marcheerde, zond ik een van de voormannen van den stam, om de kerk van de ...standige Bastaards van Platberg te beschermen, en ...gelijk werd aan die twee godsdiensthuizen geen schade gedaan. Wat zal de wereld er van zeggen, ... men hoort, dat de kinderen van een Christen opperhoofd kerken hebben verwoest en vernield, ... de kinderen van een Heidensch opperhoofd ... waren om Godshuis aan te raken? . . . ."

Aan welke zijde der strijdende partijen de grootste voordeelen behaald, of liever de minste nadelen bevonden zijn, is niet goed na te gaan; misschien hebben de boeren wel 't meest geleden door de strooptogten der Basuto benden; toch gelooft men, dat de overwinning der Boeren bij Moryah *Mosheh* vooral vredelievend gestemd heeft.

De *Gouvernements-Courant van den Vrijstaat* van ... 11. Mei bevat inmiddels een officiëel berigt van denzelfden datum, waarbij gelast wordt, het burgerleger op te breken. Het blijkt, dat de krijgsraad te Thaba Bosigo tot het besluit gekomen was, dat het thans ... was de burgers wat te laten rusten van de vermoeijenis van veld-operatiën, vooral, daar de twee weerspannige opperhoofden *Bushulie* en *Letsea* vooreerst genoegzaam waren gestraft. Men zal zich echter moeten voorbereiden om, indien de Kaffers voortaan zich niet rustig houden, den krijg naderhand met sterker hand voort te zetten, zoo zegt het berigt.

Wat intusschen den inwendigen toestand van den Vrijstaat betreft, die is ook niet gunstig, door de partijen die zich hebben ontwikkeld. Er zijn namelijk in den Oranje Vrijstaat thans drie partijen, waarvan de eerste de vereeniging wil met de Transvaalsche republiek onder den president *Praetorius*. Bij de ...lijke grensbewoners, waarvan de tegenwoordige ... tegen de Kaffers nog gevlugt, en meer nog ... pogingen der Engelschgezinden, om zich weder ... bestuur der Kaapkolonie te onderwerpen, ... misschien raadzaam wezen, dat beide kleine Staten tot ééne republiek vereenigd ..., waardoor men in staat zou zijn meer zelfstandig te handelen. De tweede partij verlangt den Vrijstaat weder onder het Engelsch bestuur te zien, en heeft daartoe reeds een adres aan den goev.-gen. gezonden, houdende het verzoek, ... van het moederland magtiging zou vragen, den Oranje-Vrijstaat weder bij de eigenlijke Kaapkolonie in te lijven. De derde partij eindelijk wenscht de tegenwoordige orde van zaken te behouden. Deze partij schijnt echter vooralsnog niet de volksgezinde te zijn en de tegenwoordige president *Boshof* ... volgens de voorstanders van het voortdurend bestaan van den Oranje-Vrijstaat, door een ander vervangen worden. Vooral bij den volksraad vindt dit denkbeeld veel ingang, en reeds is eene uitvoerige memorie bij haar ingekomen, waarin wordt uiteengezet, welke nadeelen er voor den Oranje-Vrijstaat zouden voortvloeijen, indien de vereeniging met de Transvaalsche Republiek werkelijk tot stand kwam. De voornaamste gronden tegen die vereeniging zijn; de onbekwaamheid van *Praetorius* om de orde in zulk een uitgestrekt gebied te handhaven; — de meerdere welvaart van den Oranje-Vrijstaat, welke, hoewel kleiner, minder bevolkt, toch welvarender is; — de vrees, dat de predikanten niet onder het gebied van *Praetorius* zouden komen en alzoo hunne tegenwoordige standplaatsen verlaten, waardoor het gebrek aan geestelijke hulp, reeds nu zoo diep gevoeld, nog zou vermeerderen; — de vrees voor kwestie over het eigendom van bezittingen, welke vroeger aan de inwoners van de Transvaalsche republiek hadden behoord, maar bij de scheiding van den Oranje-Vrijstaat verbeurd zijn verklaard. Bij eene vereeniging zouden de vroegere eigenaars hunne aanspraken wederom doen gelden. — Eindelijk wordt de vrees te kennen gegeven, dat door eene vereeniging zoodanige verwarring zal ontstaan, dat men niet tegen de invallen der Kaffers bestand zal zijn. De stellers dier memorie verklaren ten slotte, dat — ingeval men tot die vereeniging wil doorzetten — zij alles zullen aanwenden, om weder onder het bestuur van H. M. de Koningin van Engeland te geraken. Het schijnt echter, dat het aantal bewoners van den Vrijstaat, voor de vereeniging gestemd, zeer aanzienlijk is, daar in de memorie o. a. ook nog wordt gezegd, dat de volksraad niet moet letten op het getal der personen, welke de vereeniging vragen, maar op de gronden, die daartegen kunnen worden aangevoerd."

TEXEL, 4 Aug. Binnengekomen: Christina Helena, kapt. *Tjebbes*, van Batavia; Wilhelmina, kapt. *Kunne*, van Soerabaija, en Vrouw Johanna, kapt. *Kuller*, van Tjiladjap.

TEXEL, 3 Aug. Uitgezeild Laura en Adèle, kapt. *von Noël*, naar Batavia.

WATERHOOGTE.

Arnhem, 4 *Aug.* 1.18. El; + AP. 8.13. Gew. 15 d.

De Rijnhoogte den 4 Aug. te Keulen 8 voet Rijnlands.

— De rust is te Tilburg niet verder verstoord.

ROME, 22 Julij.

De markies *Campana* bevindt zich nog in de gevangenis, vanwaar hij weldra naar het arsenaal van Civita Verchia vervoerd zal worden. Hij heeft zijn vonnis met gelatenheid aangehoord. Uit het proces is gebleken, dat de aanleiding tot zijne handelwijze gelegen was in zijne liefde voor kunstwerken en antikiteiten, die zoover ging, dat zij, zijn verstand verbijsterende, hem de buitensporigste sommen voor die zaken deed betalen, zoo zelfs, dat, zijn eigen vermogen daardoor verslonden zijnde, hij de hem toevertrouwde gelden heeft aangesproken, tot een bedrag van 3,000,000 gulden.

Te Napels bestaat een komplot, ten doel hebbende de kleederen der vrouwen op straat met zeker scheikundig vocht te begieten, zoodat zij dadelijk in brand vliegen. Daar dit echter geen politiek komplot is, laat de politie er zich weinig aan gelegen liggen. Gelukkig heeft deze aardigheid nog niemand het leven gekost.

Te Rome is een seminarie opgerigt, uitsluitend voor de bisdommen in de Vereenigde Staten van N. Amerika. Het Salesiaansche klooster is daartoe ingerigt; er worden 100 kweekelingen uit Amerika verwacht; 60 zijn er reeds gereed, om over te komen.

WEENEN, 1 Augustus.

Graaf *Valentin Esterhazy* zal met 1 Oktober zijn post als Oostenrijksch gezant te Petersburg weder aanvaarden; en prins *Richard Metternich* is benoemd tot Oostenrijksch gezant bij het hof van Dresden.

Uit Ragusa schrijft men, dat, na het gevecht op den 26 Julij, tusschen de Montenegrijnen en de Podgorizzanen, in die streken volkomen rust heerscht. Beide partijen zijn naar de grenzen teruggetrokken.

BERLIJN, 3 Augustus.

Door den aanhoudenden regen is een groot aantal plaatsen in Saksen geheel onder water.

Op den koeriertrein van Breslau is een brutaal schelmstuk gepleegd. In den wagen voor de posterij bestemd is een heer gestapt in de uniform van inspekteur; hij heeft de brieven en paketten nagezien, eenige aanmerkingen gemaakt, de brieven van waarde in een zak gedaan en onder beweren, dat die niet volgens de wet waren gesloten, ze bij aankomst te Berlijn in een droschky doen plaatsen, om ze naar het hoofdbureau te brengen, waar hij tegen den avond de beide ambtenaren bestelde. De inspekteur was echter slechts een verkleede dief, die zich uit de voeten heeft gemaakt, met eene aanmerkelijke geldswaarde tot buit.

Te Frankfort wordt den 8. de groote diergaarde geopend.

Reeds vroeger werd medegedeeld, dat het romantiesch verhaal omtrent het begenadigen van den Zweedschen redakteur *Lindahl* een verdichtsel was. Naar men nu verneemt, is zijn doodvonnis in zooverre gewijzigd, dat hij 150 thr. boete betalen en openlijk de beleedigde partij vergiffenis vragen moet.

LONDEN, 3 Augustus.

Gisteren avond heeft de Koningin aan 12 officieren en soldaten, die zich in de Krim of in Indië uitstekend gedragen hebben, het eereteeken van het *Victoria Kruis* uitgedeeld.

Op hare reis naar Cherburg zal de Koningin begeleid worden door den prins *van Wales*, den hertog *van Cambridge*, de gravin *Desart*, den graaf *van Malmesbury*, sir *John Packington*, *Hood*, enz.

Eergisteren heeft de Koningin aan de zeelieden van de koninklijke jagten, aan de bezetting van East-Cowes en aan de werklieden van Osborne een groot diner, voor 500 personen, gegeven, om den geboortedag van den Prins-gemaal te vieren. Het diner had plaats onder tenten bij het slot Osborne, en na den maaltijd werd er gedanst. — De koninklijke familie woonde dit feest bij.

De *Examiner* (een whig-orgaan) bevat het volgende: »Onze politiek in de Levant ondergaat eene beproeving. Menigeen vraagt zich thans of Rusland aangaande Turkije niet meer gelijk had dan men dacht. Men behoort een onderscheid te maken tusschen booze oogmerken en het toepassen der meening over bestaande omstandigheden tot het bereiken van booze oogmerken. De verdeeling van Turkije was sedert lang het vastgestelde doel te van het hof van St. Petersburg, en daar men hiervan bewust was, werd het eene gewoonte, om de Russische voorstelling van den ongeneeslijken toestand van het Turksche rijk als een bloot voorwendsel te beschouwen, hetwelk de uitvoering van dit vooraf genomen besluit moest in de hand werken. Rusland beklaagde zich over de vervolging der Christenen in de staten van den Sultan, en beweerde, dat, indien de Porte werkelijk genegen was het woeste fanatismus van hare onderdanen te beteugelen, haar de magt daartoe ontbrak, daar de bevelen des Sultans niet veel golden, wanneer ze verder dan een paar dagreizen van Konstantinopel reikten. Rusland verwierp dien ten gevolge zelfs den naam van »Turksch rijk," daar Turkije, hoewel *rijk* genoemd, dit echter niet in het minste, behalve in naam, is. Nu kunnen deze feiten wel is waar gebezigd worden om een oneerlijk doel te bevorderen, doch zij blijven niettemin feiten, al worden zij tot een slecht oogmerk aangewend."

Zekere heer *Thomas H. Gill* doet in den *Times* het voorstel, om den 3. September dezes jaars als den 300jarigen sterfdag van den protektor *Olivier Cromwell* te vieren. Hij wijst er tevens op, dat de 3. Sept. in het algemeen een gewigtige dag in het leven van *Cromwell* is geweest: o. a. is den 3. Sept. 1650 de slag bij Dunbar, den 3. Sept. 1651 de slag bij Worcester geleverd.

LONDEN, 4 Augustus.

H. M. is heden middag van Osborne naar Cherburg vertrokken.

De Avon is te Southampton aangekomen met de Braziliaansche mails. De berigten omtrent den tabaksoogst zijn gunstig.

Er was heden uitgebreide handel in Mexikaansche fondsen, daar de agent der Mexikaansche regering heeft bekend gemaakt, dat in Oktober dividenden worden betaald. De rijzing was $^3/_4$ pCt.

— 4 *Aug.* Geo. 96; Mex. 3 pCt. 21$^3/_8$; Peru 4$^1/_2$ pCt. 91, 3 pCt. 70$^3/_4$; Venez. 5 pCt. 40$^3/_4$; Port. 3 pCt. 45$^1/_8$; Sp. 3 pCt. 43$^1/_8$; 1$^1/_2$ pCt. 27$^3/_4$; Rusl. 4$^1/_2$ pCt. 100$^1/_2$; 5 pCt. 113$^1/_2$; Holl. 2$^1/_2$ pCt. 66$^1/_4$; 4 pCt. 102; Sard. 91.

PARIJS, 3 Augustus.

De keizer en de keizerin zijn heden morgen ten half tien naar Cherburg vertrokken. Te Caen zullen zij het bal, ter hunner eere door de stad te geven, bijwonen. — De minister van Buitenlandsche zaken is mede heden vertrokken, hij zal er echter slechts twee dagen vertoeven. Niet voor Maandag zal evenwel eene zitting van het Kongres plaats vinden.

De pers is te Cherburg in zoo ruime mate vertegenwoordigd, dat men zich hier allerwege afvraagt, wie nu voor de dagbladen zal zorgen.

Of ter gelegenheid van den 15. Aug. eene algemeene amnestie zal plaats vinden is nog onzeker. Dat evenwel een aantal ballingen in Algerië verlof zullen krijgen in Frankrijk terug te keeren, schijnt aan geen twijfel meer onderhevig.

Met het oog op de reis van Lord *Redcliffe* naar Konstantinopel heeft onze regering eenige opheldering aan het Engelsch Kabinet gevraagd. Het antwoord is zeer geruststellend; lord *Redcliffe* gaat volstrekt niet als officieel persoon, en Sir *Henry Bulwer* is zelfs aangeschreven, te zorgen dat hij zich niet als zoodanig voordoet.

Ofschoon Keizer *Napoléon* niet wilde, dat het huis *van Orléans* landgoederen in Frankrijk bezat, heeft hij de huwelijksjaarwedde aan de thans overleden hertogin *van Orléans* steeds doen uitbetalen. Men berigt echter, dat hare kinderen niet verder eenige toelage uit de Fransche schatkist zullen erlangen.

Te Hanover is eene dame tot 1 thlr. boete veroordeeld, wijl zij met hare krinoline de geheele breedte eener straat innam en aldus de passage belemmerde.

PARIJS, 4 Augustus.

Gisteren avond zijn de keizer en de keizerin te Caen aangekomen en zijn heden middag naar Cherburg vertrokken. HH. MM. zijn te Caen, even als te Mantes, Evreux en te Lisieux, met veel gejuich ontvangen.

Een keizerlijk besluit, heden door den *Moniteur* bekend gemaakt, beveelt, dat het openbaar onderwijs en de eeredienst in Algerië voortaan zullen behooren tot het bestuur van prins *Napoléon*, minister van Algerië en Koloniën.

— 4 *Aug.* Rente kont. 4$^1/_2$ pCt. 96,40; op Julij 3 pCt. 68,35; Fr.-Oost. Spw. 628; Sp. 1$^1/_2$ pCt. 27$^1/_4$; 3 pCt. 33$^1/_8$.

BRUSSEL, 4 Augustus.

Gister is de behandeling der regeringsvoordragt betreffende de versterking van Antwerpen weder in onze Kamer der Afgevaardigden in behandeling genomen. De heer *Veijdt* heeft zijn voorstel tot verdaging verdedigd, als middel van schikking tusschen de Regering en de stad Antwerpen. De heer *Thieffry* heeft vervolgens de regeringsvoorstellen bestreden, terwijl de heer *Lesoinne* die heeft verdedigd. Ten slotte is de heer *Dumortier* de tribune komen bestijgen, en heeft, als altijd iets geheel eenigs willende verdedigen, beweerd, dat Brussel moest versterkt worden. Dit denkbeeld heeft echter gelukkig niet veel voorstanders.

Intusschen wordt de kwestie ernstiger, want de houding der klerikale partij doet zien, dat ze partij zal trekken van de verdeeldheid der liberale meerderheid, en er zijn dus weder verwikkelingen van politieken aard te voorzien.

Met den bouw van het beursgebouw, dat door den brand van eergister geheel verwoest is, werd den 18 Julij 1531 te Antwerpen begonnen. Den 24 Aug. 1583 werd het gebouw grootendeels door een brand in zeer korten tijd vernield. In 't zelfde jaar werd onder 't bestuur der burgemeesters *v. Schoonhoven* en *v. Aelst* de beurs op nieuw opgebouwd, waartoe 300,000 kroonen werden besteed. — De grond voor 't gebouw werd afgestaan door de familie *van der Beurze* te Brugge. Men weet, dat sommigen beweren, dat daarvan zelfs de naam van *beurs* afkomstig is. *Greham* vond het gebouw zoo schoon, dat hij er eene teekening van naar Londen zond, waar een Antwerpenaar, *Hendrickx*, in 1566 ook een beursgebouw daarstelde. — In de lokalen der beurs werd in 1664 onder *David Teniers* de koninkl. akademie gesticht, die er tot 1811 gevestigd bleef. De broederschap van St. Lukas had er insgelijks haren zetel, en op het museum ziet men de schilderstukken, door de Antwerpsche meesters vervaardigd, en die de plafonds versierden der zalen, waarin hare leden vergaderden. Ook waren er de bureaux der vermaarde Oost-Indiesche kompanjie gevestigd. In 1804 werd in de beurslokalen door den Antwerpschen handel een feest gegeven ter eere van den konsul *Napoléon Bonaparte* en zijne gemalin *Josephine*.

BRUSSEL, 4 Augustus des avonds.

De kamer der afgevaardigden heeft, na nog eenige diskussie, in de zitting van heden het ontwerp der regering tot versterking van Antwerpen verworpen met 53 stemmen tegen 39. Negen leden onthielden zich van stemming. Daar het ministerie van deze aangelegenheid eene kabinets-kwestie had gemaakt, zijn we thans helaas weder in ministerieele krisis.

J. A.		
	GEHUWD.	
29	E. Attema en R. van Mesdag.	Leeuwarden.
29	W. C. M. van Bruggen en M. Swerver.	Alkmaar.
29	P. Donker en A. Vis.	Zaandijk.
29	W. D. C. Ditmarsch en M. C. de Groot.	Amsterdam.
28	W. G. Engels en M. C. de Smit.	Rotterdam.
3	M. Levij en A. Levij.	Amsterdam.
27	J. Noijon en R. van Schouwenburg.	Harlingen.
30	W. Reilingh en L. Lam.	Leeuwarden.
29	C. Smit en M. Honig.	K. a/d Zaan.
	BEVALLEN.	
1	E. J. Barbiers geb. van Gruting, d.	Amsterdam.
2	J. G. de Bruijn geb. Brink, zoon.	Rotterdam.
2	W. C. van Daalen geb. de Wildt, d.	's Hage.
1	W. P. Ditmars geb. de Groot, zoon.	Leeuwarden.
1	M. G. den Daas geb. Smits, zoon.	's Hage.
1	C. E. van Elden geb. Cramer, zoon.	Amsterdam.
1	H. G. C. van Eelders geb. de Kokelaer Bouwens, zoon.	Nijmegen.
1	M. C. Elink Schuurman geb. Duuring, d.	Rotterdam.
1	G. T. J. Fabius geb. Canneman, d.	Amsterdam.
27	J. Frantzen geb. Feddema, zoon.	Leeuwarden.
30	C. Heeger geb. van Eck, dochter.	Harlingen.
28	H. Keus geb. de Vries, zoon.	Meppel.
30	A. Kappeijne van de Coppelo geb. Widman, zoon.	's Hage.
29	IJ. J. Lantinga geb. Andriessen, zoon.	Sneek.
1	F. W. Molster geb. Tendering, dochter.	Amsterdam.
31	F. E. Mattern geb. den Daas, zoon.	's Hage.
2	P. Nieuhaus geb. Calon, dochter.	Amsterdam.
31	J. L. W. E. Neeb geb. Prince, doode z.	Leijden.
1	R. L. van Praag geb. van Praag, zoon.	Oudewater.
29	J. C. Parker geb. Wilbrenmink, zoon.	Zwolle.
31	A. Verweij geb. Campagne, doode zoon.	Tiel.
31	A. E. Vos geb. Broekhoff, dochter.	Medenblik.
31	C. J. J. Zuijlen van Nievelt geb. van Haersolte, dochter.	Arnhem.
	OVERLEDEN.	
31	J. Campbel, 18 j.	Rotterdam.
27	A. ten Cate, 62 j.	Amsterdam.
28	M. M. van Doesburg geb. Horn, 62 j.	Amsterdam.
1	M. D. G. v. Eelden geb. Donkersloot, 67 j.	Amsterdam.
2	W. G. C. Engelen zoon, 26 j.	Rotterdam.
3	E. C. W. Fabuis geb. Gerritse.	's Hage.
3	W. D. A. Finman, 76 j.	's Hage.
30	G. Graafhuis, 32 j.	Groningen.
31	P. de Haan, 62 j.	Amsterdam.
30	J. C. Holscher geb. de Puijt, 83 j.	Middelburg.
1	J. A. Haager.	Haarlem.
2	M. C. Kuijpers geb. Daniels, 49 j.	Rotterdam.
3	W. G. Kasparis, 60 j.	Amsterdam.
1	J. C. v. d. Meer de Wijs geb. Vrijthoff, 56 j.	Dordrecht.
2	H. P. Nanning geb. Bredius, 56 j.	Maassluis.
30	G. van Tijen.	Amsterdam.
1	P. F. M. Uzuret, 49 j.	Amsterdam.
1	T. Willems geb. Prins.	Amsterdam.

ADVERTENTIEN

*** Getrouwd:

W. H. VERMEER

en

D. W. BREITENSTEIN.

Utrecht den 5. Augustus 1858.

*** Voorspoedig bevallen van een welgeschapen *ZOON*, de HoogWelGeb. Vrouwe M. M. BOWIER, geb. VAN BEBESTEIJN.

Utrecht den 5 Augustus 1858.

*** Jutphaas, 31 Julij 1858. Heden overleed, op den Huize *Zwanenburg*, voorzien van de H. H. Sacramenten der Stervenden, de WelEdele Heer THOMAS WILHELMUS JOSEPHUS ROBERT, in den ouderdom van ruim 60 jaren.

*** Heden overleed, na eene langdurige ziekte, in den ouderdom van ruim 52 jaren, mijn geliefde Echtgenoot de Heer J. D. VAN DAPPEREN, gedurende 30 jaren Onderwijzer der jeugd alhier.

Vreeswijk, 3 Aug. 1858.

Wed. J. VAN DAPPEREN, geb. DE GROOT.

Eenige kennisgeving.

Voorloopige Aankondiging.

De beroemde BIBLIOTHEEK,

nagelaten door den Heer

Dr. C. J. TEMMINCK,

*** in leven Directeur van 's Rijks Museum van Natuurlijke Historie te Leiden, zal verkocht worden in het laatst van September door de Boekhandelaren

Leiden, 30 Julij 1858.

E. J. BRILL.
Gebr. VAN DER HOEK.

TECHNISCHE SCHOOL TE UTRECHT,

*** In het jaar 1850 opgerigt, en sedert door een toenemend aantal kweekelingen uit verschillende oorden des rijks bezocht, biedt deze School aan allen, die zich aan het Fabriekwezen, den Koophandel, den Landbouw of de Bouwkunde wenschen toe te wijden, bij voortduring eene geschikte gelegenheid aan, om die kundigheden te verkrijgen, welke, overeenkomstig met de eischen van den tijd, als onmisbaren grondslag moeten beschouwd worden, voor de beoefening van elken tak van Nijverheid. Zij dient in het bijzonder tot eene regtstreeksche voorbereiding voor de toelating tot de Akademie te Delft en tracht als instelling van middelbaar onderwijs eene gaping aan te vullen, welke in de bestaande instellingen van onderwijs en opvoeding wordt opgemerkt.

Overeenkomstig deze bedoelingen, wordt aan deze inrigting onderwijs gegeven in de Wis- Natuur-Schei- en Werktuigkunde, in de Geschiedenis, de Natuurkundige, Staatkundige en Handels-geographie, in de Nederlandsche, Fransche, Hoogduitsche en Engelsche talen, in de Technologie, het Boekhouden en het Bouwkundig- Werktuig- en Ornamentteekenen.

De Cursus is bepaald op drie jaren. De lessen zullen weder eenen aanvang nemen op Maandag 16 Augustus e. k.

Tot dezen Cursus worden toegelaten, die aan een admissie examen, hetwelk op Zaturdag 14 Augustus zal worden afgenomen, zullen hebben voldaan.

Voor huisvesting, verzorging en huisselijke opvoeding der leerlingen bestaat gunstige gelegenheid.

Voor het verkrijgen van nader berigt, en de aangifte voor het examen vervoege men zich bij den Heer D. GROTHE, Directeur der technische School.

De Verzorgers der inrigting,
R. VAN REES.
H. A. VAN DEN WALL BAKE.
W. H. DE HEUS.
J. VAN HALL.

NED. RHIJN SPOORWEG.

*** De Directie brengt ter kennis van het Publiek, dat ter gelegenheid van het 4e Nederlandsch Nationaal Zangersfeest te Arnhem op Zaturdag 7, Zondag 8 en Maandag 9 Augustus e. k., **bijzondere Retourbilletten** zullen worden afgegeven van alle Hoofd- en Tusschen Stations naar ARNHEM, voor de na te noemen Treinen, voor *heen en terug* tot den gewonen prijs voor heen, met 25 % daarboven, als naar gewoonte afgerond. Naar Arnhem zullen zij gangbaar zijn voor de Treinen vertrekkende 's morgens ten 6.50 en 10.15 uit Rotterdam, ten 7.35 en 10.35 uit Amsterdam en ten 7.50 en 10.30 uit Emmerik, terwijl de terugkeer daarop kan plaats hebben met iederen Trein van den dag der uitgifte of van den daarop onmiddelijk volgenden dag, in beide gevallen met uitzondering der Sneltreinen, en van die Stations, waar volgens de dienstregeling de Treinen niet stil houden.

GEWONE RETOURBILLETTEN voor Arnhem worden er op den betrokken Zondag **niet** uitgegeven.

Amsterdam 29 Julij 1858. DE DIRECTIE.

DU BARRY'S REVALENTA.

*** Uit liefde voor de lijdende Menschheid geef ik bij deze volgaarne de verklaring, dat mijne vrouw IMMIGJEN SIJBRANDS BOVENKAMP, na vruchteloos de Medicamenten van den Geneesheer gebruikt te hebben, eindelijk door het gebruik van slechts twee 1 ℔ Dozen **REVALENTA ARABICA** van alle pijn en maagkramp hersteld is.

Zij kan alle spijzen zonder eenigen hinder nuttigen, zij is van hare oude kwaal genezen, en verheugt zich in eene volmaakte gezondheid.

Ik kan derhalve niet nalaten de **REVALENTA ARABICA** voor de hevigste maagkwalen ten sterkste aan te bevelen en ben altijd bereid aan wie het ook zijn moge, mondelings nadere inlichtingen te geven.

Noordwolde (Provincie Friesland), 28 April 1858.

JACOB VEENSTRA, Mr. B[...]

Dagelijks ontvang ik de gunstigste berigten over **REVALENTA.** Zoo vertelde mij CORNE[...] GROEN te Sint Pancras, die zeer veel aan onderb[...] kwalen geleden had en daardoor zeer verzwakt was, hij door het gebruik van DUBARRY'S **REVALENTA**, welke hij in mijn Winkel kocht, niet alleen [...] alle pijn bevrijd, maar ook zeer versterkt is.

Opmerkelijk is daarbij, dat hij zich minder goed be[...] zoodra hij het gebruik der **REVALENTA** staak[...]

Alkmaar, 24 Julij 1858. Get. J. BRONGERS

De **REVALENTA** bezit eene verwonderlijke [...]neeskracht; er gaat geen dag voorbij, waarop niet een of ander merkwaardig feit van genezing b[...] wordt, niet uit ver verwijderde landen van onbek[...] lijders, maar in ons eigen land, in onze steden en [...]pen, onder onze oogen zien wij ze plaats hebben [...] geneest volkomen al de volgende ziekten, door de [...]verterings-werktuigen te versterken, dorzelver verrig[...] te regelen en het bloed te zuiveren:

Maagkramp, zuur, kolijk, zenuwziekten, stuipen, [...] aandoeningen van lever en nieren, hartkloppingen, [...] pijn, duizeling, graveel, diarrhaea, obstructies, [...] misselijkheid en braking.

De **REVALENTA** is een heerlijk, gemak[...] goedkoop, smakelijk geneesmiddel, dat nooit kwaad [...] kan en altijd helpt als het maar

GOED GEKOOKT WORDT,

waarop wij bijzonder aandringen moeten. Men zie over de kleine gebruiks-aanwijzing, die bij iede[...] los afgegeven wordt, en zorge, dat daarbij met e[...]nig oplettendheid te werk gegaan worde.

Men lette er vooral op, dat iedere Bus, tot wa[...] der Echtheid door **„F. VON WINDHEIM &** VERKOOPHUIS, *geteekend is.*"

De Prijs der **REVALENTA** is 87½ Ct., ƒ 3.50, ƒ 8, ƒ 16.

Amsterdam Verkoophuis.	Bodegraven, *B. E. C.* [...]
Utrecht *T. Uhlenbroek* Choorst.	
„ *T. Uhlenbroek* Bakkerb.	Hilversum, *R. J. J. v.* [...]
„ *L. J. R. Bosch* Lijnm.	Kuilenburg, *J. V. He*[...]
„ *P. J. Huinck*, „	Veenendaal, *C. L. D*[...]
Amersfoort, Gebr. *Bruning*.	Vianen, *B. Swaving*.
„ *G. T. C. vd. Roemer*.	Wijk bij Duurst., Wed. [...]
„ *A. H. v. Ruijven*.	IJsselstein, *J. J. Gro*[...]
Baarn, *E. v. Dapperen*.	Zeist, *C. G. Adhung*.
„ Gez. *Petersen Nobbe*.	en in de bekende d[...] de andere steden.

Marktberigten.

Schiedam 4 Aug. Granen. Verkocht: Rogge, Reval ƒ 213 contant; 142 ℔ dito ƒ 213 6/w.; Pernau ƒ 220 6/w. Gerst, 130 ℔ Libau ƒ 200 6/[...]

Moutwijn per Ned. vat zonder fust ƒ 17,00. [...] idem ƒ 22,50. Amsterd. proef ƒ 23,75, zonder [...]lasting. Spoeling ƒ 1,20 per ketel.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk [...] Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zon*[...]

Aug.	Uren	Wind-rigt.	Wind-kr.	Barom bij 0°.	Ther F.	Afwijk. d. temp.	Vocht.	Gev. regen	Opm[...]
			N. ℔						
4	2	wnw.	1.5	761.37	74.5	+ 2.8	0.75	0	Ligt b[...]
	10	wzw.	0 0	62.22	60.8	— 1.8	0.98	0	Idem.
5	8	zw.	4.0	60.90	64.4	— 3.2	0.86	0	Zw. b[...]

PRIJZEN DER EFFEKTEN.

AMSTERDAM 4 Augustus 1858.

NEDERLAND.				
Werkel. Schuld . . .	2 1/2	pCt.	64 5/8	64 11/16
dito dito	3	„	77 1/16	
dito dito	4	„	98 3/4	98 13/16
Handelmaatschappij .	4 1/2	„	137 1/8	137 1/2
BELGIË.				
Certifik. Adm. B. bk.	2 1/2	pCt.	52 3/4	
SPANJE.				
Obligatien	1 1/2	pCt.	27 3/8	27 11/16
Oblig.	5	„	44 1/8	44 1/4
Binnenl. Schuld . . .	3	„	38 5/8	38 13/16
Amortisable			9 3/8	9 3/4
Bewijzen Koepons . . .			5 3/8	5 1/2
PORTUGAL.				
Obligatiën	3	pCt.	46 15/16	47 3/16
dito 1856/57.	3	„	45 7/8	46 1/8
dito uitgestelde			26 1/4	
RUSLAND.				
Oblig. bij *Hope en Co.*	5	„	106 1/4	106 1/2
Obligat. 1828 & 1829	5	„	103 5/8	103 3/4
Certifikat. 1831 & 1833	5	„	92	
Certifikaten 1840. . .	4	„	87 3/4	
Cert. bij *Stieglitz* .	4	„	88	
dito 5e Serie	5	„	98 9/16	98 3/4
dito 1855 6e Serie. .	5	„	102	
dito Adm. te Lond.	4 1/2	„	97 7/8	
Cert. van Assign.	6	„	67 3/4	
POLEN.				
Aand. 1835, fl. 500			154 1/4	
Obligatien.	4	pCt.	82	
OOSTENRIJK.				
Oblig. bij *Goll en Co.*	5	pCt.	77 1/4	
dito dito	4	„	61 7/16	61 1/2
Oblig. Metaliek . . .	5	„	75 1/4	75 1/2
Oblig. Rente Am. . .	5	„	87	87 1/8
dito dito Nat. 1854 .	5	„	76 7/16	76 11/16
dito dito	2 1/2	„	38 11/16	38 3/4
BRAZILIË.				
Geldl. 1824, £ 100. .	5	pCt.	100	
„ 1839, £ 100. .	5	„	99 1/2	
AMERIKA.				
Venez. Oblig. 6 pCt., nu	4 3/4	„	38	38 1/16
Grenada, Oblig. . . .	3 1/4	„	20 3/8	20 7/16
Mexiko. Obl.	3	„	20 5/8	20 13/16
N.-Am. Illin. Spw. Aand.			82	83
N.-Am. Illin. Obl. C. B.	7	„	85	85 1/4

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZO[...]

Bijvoegsel bij No. 483
van de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant,

Zitting van den Stedelijken Raad.

Vervolg en slot der zitting van Donderdag 29 Julij.

De *Voorz.* gelooft, dat het terugzenden niet veel vrucht zou dragen en men weer dezelfde diskussiën zou houden, als B. en W. eene nieuwe verordening voordragten.

De heer *v. Hengelaar* zegt, dat in beide artt. 145 en 147 staat, dat de raad benoemt, doch dat bij het eerste wordt gezegd: *wier benoeming* niet bij deze wet of de plaatselijke verordeningen aan anderen is opgedragen, terwijl in 147 staat: *voor zoover de benoeming niet aan anderen behoort*, en dat, zegt Spr., is een groot onderscheid, dat te duidelijker wordt, als men de reden nagaat. In den regel behoort de benoeming aan den raad, doch dezen is vrijheid gegeven die aan anderen over te dragen, en wel bij plaatselijke verordeningen, zoo als art. 145 bepaalt; in 147 is echter sprake van instellingen van liefdadigheid, die in den regel hare fundatiebrieven zullen hebben, waarbij de zamenstelling en wijze van benoeming van het bestuur bepaald wordt; ontbreken die dan heeft het artikel der gem.-wet kracht en benoemt de raad, doch heeft deze de bevoegdheid om bij plaatselijke verordening te regelen, het getal, de aftreding der bestuursleden en al wat daarop betrekking heeft, maar niet om de benoeming zelve aan anderen over te dragen. *In casu* benoemt de raad die te minder omdat de raad uit kracht van het besluit van 1817 benoemt.

De *Voorz.*, schoon dit niet in alle deelen kunnende toegeven, zal over de uitlegging van het art. niet verder uitweiden. Spr. zal alleen zeggen, dat in het besl. niet staat dat de *raad* het zal doen, maar het *bestuur der stad*, en dat was in 1817 het uitvoerend bestuur. Later echter heeft de raad benoemd volgens de uitdrukkelijke bepaling van het regeringsreglement van 1824.

De heer *de Jong van Beeck en Donk* zegt, dat door den heer *Pabst* de aangenaamheden aan het lidmaatschap van het kollegie van regenten verbonden, zoo hoog zijn opgegeven, dat het bezwarend is, als men lid van dat kollegie is, in deze het woord te voeren. — Hij houdt echter de zaak te belangrijk om niet een enkel woord tegen de argumenten van den heer *v. Hengelaar* aan te voeren. — Deze bestrijdt het ontwerp eensdeels op grond, dat volgens het koninklijk besl. van 1817, het kollegie van regenten eigenlijk alleen uit raadsleden moest zijn zamengesteld, en ten andere omdat art. 147 der Gem.-W. geene benoeming op voordragt toelaat. — Wat het eerste middel van bestrijding aangaat, merkt Spr. op, dat, wat ook het koninklijk besl. van 1817 daaromtrent mogt hebben bepaald, daarvan in allen gevalle gederogeerd is door het regerings-reglement van 1824, waarop de Burg. verordening heeft gewezen, en waarin wordt gezegd, dat de leden van de besturen over de Godshuizen enz. door den raad worden benoemd voor zooverre daaromtrent bij de fundatiebrieven niets anders bepaald is, en dat de benoeming zal geschieden op eene voordragt van twee personen door die besturen opgemaakt en vermeerderd met een gelijk getal door B. en W.; dezelfde bepaling welke thans in het ontwerp wordt opgenomen. Wat betreft de toepassing van art. 147 der Gem.-w., het komt den Spr. voor dat de woorden. »*De raad benoemt op de wijze bij plaatselijke verordeningen te bepalen*," de meeste vrijheid aan den raad overlaten, en kan hij zich niet begrijpen, waar hier het verbod kan zijn geschreven, om die benoeming *op voordragt* te doen plaats hebben. — Spr. wijst op de benoeming van het kollegie voor het *ambachts kinderhuis*; daartoe geschiedt eene voordragt door het kollegie van regenten aangevuld door eene gelijke voordragt van B. en W., en zoo ver hij zich herinnert, heeft de raad hierin nimmer een strijd met art. 147 Gem.-wet gezien. — De heer *Pabst* heeft een beroep gedaan op Rotterdam. Spr. heeft hem dat meermalen hooren doen, en het zal zeker indruk op hem maken, als de verordeningen daar ter stede in het voordeel van het tegenwoordige ontwerp kunnen worden aangehaald. Spr. heeft voor zich de verordening van Rotterdam voor regenten over de instelling tot verpleging van dertien derde mannen enz., van 30 Aug. 1855. Volgens art. 2 wordt de benoeming van regenten gedaan uit eene *voordragt* van twee personen, *door regenten* op te maken. — Hier vindt Spr. zelfs geene voordragt van B. en W. Daar ziet men nu den raad van Rotterdam, eene stad, die men tot model moet aannemen, die stad met hare poëtische begrootingen, eene interpretatie aan art. 147 geven, die veel verder gaat, dan wat men hier voorstelt. Eindelijk vraagt Spr., of het niet billijk is, dat het kollegie regenten eenigen invloed op de benoeming uitoefene. — Men heeft gezegd, dat de regenten soms op hunne voordragt zouden kunnen voorbijgaan zoodanigen hunner leden, welke aan de meerderheid minder welgevallig zijn, en welke niettemin de meeste geschiktheid voor hunne betrekking hebben. Wel nu, in zoodanig zeldzaam geval zijn B. en W. daar, om zoodanige willekeurige handelwijze te stuiten en op hunne voordragt den persoon te plaatsen, dien men tegen het belang van die instelling zou willen verwijderen. Wat de 12jarige aftreding betreft, dit acht Spr. eene ondergeschikte kwestie, en daarom behoeft de verordening niet verworpen te worden. — De voorgestelde aftreding staat in verband met den huishoudelijken toestand van het bestuur; ook de funktien der leden zijn zoodanig verdeeld, dat men eerst in 12 jaren die allen doorloopen kan. — Men is dan ter zijner tijd huismeester in het ziekenhuis, en in het gasthuis enz. En om nu nog eens terug te komen op de genoegens die de betrekking van regent oplevert en waarop de heer *Pabst* heeft gewezen, wil Spr. erkennen, dat het aangenaam is des winters aan behoeftigen uitdeelingen te kunnen doen, maar dat b. v. de betrekking van huismeester dagelijksche zorgen vereischt, en eigenaardige bezwaren en moeijelijkheden oplevert, waarvan die heer zich zal kunnen overtuigen, als hij eenmaal zal geroepen worden deel van dat bestuur uit te maken.

De heer *Ackersdijck* betreurt het, dat zoo lang over dit ontwerp wordt gesproken. Hij vindt in art. 147 geen bezwaar tegen het voorstel; het gevoelen dat de wijze van verkiezing niet zoo kan worden ingerigt deelt hij niet. Spr. vindt dat juist zij, die leden van het koll. zijn, bevoegd zijn om te oordeelen, welke andere personen geschikt zijn, om ook er in te worden opgenomen; hij zou evenwel niet verlangen, dat men zich uitsluitend aan hunne voordragt hield, maar B. en W., aan wien de raad het geheele beheer over de stad heeft opgedragen, zouden eveneens eene voordragt doen. — Men verlangt dat er eene bepaling gemaakt worde, dat de helft der leden uit den raad zelven moest gekozen worden; Spr. merkt daaromtrent op, dat, als in den raad mannen zitting hebben, die bijzonder geschikt zijn voor het koll., zij gewis zullen worden voorgedragen, hetzij door het koll. hetzij door B. en W. Het is, zegt Spr., niet altijd zeker, dat men de helft der leden zou kunnen vinden uit raadsleden, die tijd en ijver genoeg hebben om zich met die administratie bezig te houden. Die funktien beschouwt Spr. volstrekt niet als een zaak van lust, en zonder leedwezen ziet hij den tijd naderen, waarop hij zal ophouden lid van den raad te zijn, en ook van die pligten zal ontheven worden. Spr. houdt eene bepaling, dat er leden van den raad als zoodanig in het koll. voor het bestuur der gods- en gasthuizen moeten gekozen worden, voor zeer ongeschikt, omdat de toestand niet is gelijk in 1817, toen de raadsleden *ad vitam* benoemd werden, dewijl nu door de periodieke aftreding der raadsleden telkens vakaturen zouden zijn. — Wat betreft het getal der jaren, voor hetwelk de benoeming zal plaats hebben, gelooft Spr. dat men eenigen tijd behoeft om de zaak goed te leeren kennen, en als nu iemand die kennis verworven heeft, is het onvoorzigtig hem te laten aftreden. Dat het bestuur zulke groote sommen beheert is juist eene reden, om dit niet aan een telkens afwisselend koll. op te dragen.

De heer *Karsten* zegt, dat hij de beraadslagingen met aandacht heeft gevolgd, en dat ten slotte de bedenkingen tegen het ontwerp bij hem zwaarder wegen dan die er voor pleiten. Spr. stemt toe, dat de gemeentewet den raad niet verbiedt de benoeming op anderen over te dragen; ook is hij van gevoelen, dat het organiek besluit, waarbij het kollegie van regenten is zamengesteld, niet meer verbindend is; maar de voorgedragene wijze van benoeming komt hem niet doelmatig voor. Het geldt hier eene stedelijke instelling die van groot gewigt is; eene instelling die over aanzienlijke sommen te beschikken heeft, en waaraan belangrijke gestichten van liefdadigheid, een stads-ziekenhuis, gasthuis, enz. zijn verbonden. Op het bestuur eener zoodanige instelling behoort de raad den invloed, die hem bij de wet is toegekend, onbeperkt uit te oefenen; vooreerst door de benoeming der regenten; ten andere acht hij het wenschelijk dat de raad door eenigen zijner leden in het kollegie vertegenwoordigd worde, zoo als in het organ. besluit bepaald was; deze bepaling is tot nog toe steeds opgevolgd, en het komt Spr. nuttig voor dat die ook voor het vervolg behouden worde. Elk kollegie toch is uit den aard der zaak geneigd om zich zoo veel mogelijk onafhankelijk te maken en zich in het bestuur te bestendigen. Het voorgedragen ontwerp werkt dit al te zeer in de hand. Het zal, zijns inziens, zoo als ook reeds door andere Sprs. is opgemerkt, er toe leiden, om den invloed van den raad op de verkiezing der leden zoo goed als nietig te maken, en tevens om de raadsleden allengs uit het kollegie van regenten uit te sluiten. Men moge zeggen, dat dit niet de bedoeling is; dat het niet waarschijnlijk is; Spr. gelooft dat gaarne; maar het is genoeg dat het mogelijk is; een regl. behoort het mogelijke te voorzien. Bij de benoeming van eenige minder gewigtige beambten en besturen behoudt de raad zich de vrije keus op eene aanbeveling voor; en bij eene zoo gewigtige instelling als deze zal de raad dit regt opgeven, en zich aan eene bepaalde voordragt binden? Wat betreft den tijd der aftreding, zegt Spr., als het koll. zal bestaan, zooals vroeger, uit leden deels uit den raad, deels uit de overige burgerij gekozen, kan de benoeming, zonder ongerief, slechts voor 6 jaren plaats hebben, met aftreding van $\frac{1}{3}$ der leden om de 2 jaren, zamentreffende met die van den raad. Spr. vindt ook den tijd van 6 jaren voldoende om in zoodanige betrekking met nut en genoegen werkzaam te zijn. Daarbij zijn de afgetredenen herkiesbaar. Alles zamengenomen acht Spr. het wenschelijk, dat de benoeming der regenten geschiede door den raad op eene lijst van aanbeveling; dat het kollegie voor een gedeelte, hoogstens de helft, uit leden van den raad besta; en dat de benoeming plaats hebbe voor den tijd van 6 jaren.

De algemeene beraadslagingen worden alsnu gesloten en art. 1 zonder diskussie goedgekeurd.

Art. 2. De leden worden door den raad benoemd uit eene voordragt van een dubbeltal voor elke vakature door het kollegie opgemaakt, waarbij een gelijk dubbeltal door Burgemeester en Wethouders gevoegd wordt.

De heer *v. Hengelaar* stelt als amend. voor, in plaats van het voorgedragene art. 2 te stellen: »de leden worden door den raad benoemd, de helft uit zijn midden; de wederhelft op eene aanbeveling van een dubbeltal, voor elke vakature door het kollegie op te maken en waarbij een gelijk dubbeltal door B. en W. gevoegd wordt.

De heer *de Jong v. Beek en Donk* vraagt, hoe dit te rijmen zou zijn met de periodieke aftreding der raadsleden.

De heer *v. Hengelaar* antwoordt, dat als de benoemde ophoudt lid van den raad te zijn, het van zelf spreekt dat hij ook ophoudt lid van het koll. te zijn, zooals in gelijke gevallen altijd plaats heeft.

De heer *Ackersdijck* zegt dat hetgeen de heer *Karsten* zich voorstelt het bezwaar niet wegneemt; voor de leden van den raad zal die periodieke aftreding niet dezelfde zijn, en dit zal aanleiding geven tot een verwarden toestand. Al waren voor de aftredingen een gelijk getal jaren vastgesteld, dit zoude de orde niet herstellen, dewijl de twee benoemingen niet gelijktijdig zouden plaats hebben.

De heer *de Muralt* zal trachten de verschillende gevoelens eenigzins tot elkaâr te brengen. Met genoegen heeft hij opgemerkt, dat algemeen de opinie der vergadering is, dat de bedoeling van art. 6 van het organ. besl. is geweest, dat bij ontstentenis van regenten der oude instellingen, ook mannen uit de burgerij, niet tot den raad behoorende, tot regenten kunnen worden benoemd. Het geval wordt echter nu toch denkbaar, wanneer het ontwerp van B. en W. wordt aangenomen, dat geen lid van den raad zitting in het koll. zou hebben, het is wel niet waarschijnlijk, wijl aan het regentschap niet veel lasten verbonden zijn, en het niet vele aangename zijden heeft, die de vervulling er van welligt wenschelijk zal maken. Als lid van het dagel. bestuur verklaart Spr. voor zich het maken van eene voordragt niet te verlangen, en hij wenschte als zoodanig er nooit toe te behoeven mede te werken; maar men schrijft dikwerf ten onregte het ontwerpen van bepalingen, waarbij zoodanige voordragten zijn aangenomen, toe aan de zucht van een koll. om meer invloed te kunnen uitoefenen. Spr. erkent, dat sommige voordragten wel eens zoo ingerigt zijn, dat men vooraf reeds uitgemaakt heeft, wie benoemd zal worden; Spr. weet zelfs dat men eene voordragt zoo zou kunnen inrigten dat er geen keus zou zijn, en werkelijk de raad slechts bekrachtigde, wat zij, die de voordragt opmaken, willen, en hij beseft dat dit minder bestaanbaar is met de gevoelens van onafhankelijkheid en zelfstandigheid, die vele van de leden dezer verg. bezielen. Daarom wenscht hij nu een middelweg in te slaan, nl. om niet te spreken zooals bij het amendement van den heer *v. Hengelaar*, van leden buiten of in den raad gekozen, maar te bepalen dat de raad de benoeming zal doen, na te hebben ontvangen, voor elke vakature, eene aanbeveling van een dubbeltal van het koll., aangevuld met een dubbeltal door B. en W. Mogt men deze wijziging aannemen, dan houdt Spr. zich overtuigd dat het ontwerp overigens onveranderd kan worden goedgekeurd, en dat de regenten, die wel is waar regtens geen invloed op het vaststellen der verordening hebben, maar toch over het ontwerp met B. en W. in overleg hebben gehandeld, zich er mede zullen kunnen vereenigen. Het gevolg zal toch zijn dat in den regel de raad, even als in zoo vele andere soortgelijke gevallen, zich zal houden aan de aanbeveling, en dat alleen bij uitzondering daarvan welligt zal worden afgeweken.

De heer *de Jong van Beek en Donk* verklaart, zoo dit een middelweg is, geen denkbeeld te hebben van een middelweg. Het doet hem leed dit voorstel van den heer *de Muralt* te hooren uitgaan; deze toch heeft behoord tot de komm. die het tegenwoordig ontwerp heeft geredigeerd, en zijne goedkeuring daaraan, heeft gehecht. Spr. heeft meermalen de zaak met hem besproken. Nu had Spr. dus in hem verwacht een bondgenoot, en hij ziet juist in hem een vijand van het beginsel. Het voorgestelde is geen middelweg, maar eene omkeering van het beginsel. Nu toch wil men den geheelen invloed van het koll. wegnemen en ten volle overdragen op den raad. Daarom zal Spr. blijven stemmen voor de oorspronkelijke voordragt, en wenscht hij den heer *Karsten* in overweging te geven, of hij, als hij zegt dat de raad zijn geheelen invloed door de aanneming van het ontwerp zou verliezen, niet op een dwaalweg verkeert, want straks heeft Spr. aangevoerd het Ambachtskinderhuis, waarvoor zonder eenige bedenking het beginsel is aangenomen, dat nu wordt voorgesteld. Of de administratie nu over eenige duizenden meer of minder loopt, dat, dunkt Spr., kan toch niet aan het beginsel te kort doen. Men moet toch vertrouwen stellen in het dagelijksch bestuur, hetwelk door den raad zelven benoemd wordt. — En als dan de keuze door den raad uit eene voordragt van vier personen gedaan wordt, kan men toch niet zeggen, dat de raad op de benoeming geen den minsten invloed zou uitoefenen.

De heer *de Muralt* erkent, dat zijn amendement eene belangrijke wijziging in het ontwerp brengt. Dat ontwerp is ook van Spr. uitgegaan en hij had zich er volkomen mede vereenigd. Hij heeft echter de diskussiën er over in twee vergaderingen bijgewoond, en tusschen die twee verg. van vele kanten de bezwaren gehoord tegen het ontwerp van B. en W., die hem tot andere gedachten hebben gebragt. Het Ambachts kinderhuis was de instelling, waarvoor was voorgeschreven, dat de helft der bestuursleden zou zijn uit den raad en de andere helft uit de burgerij; voor twee jaren is op voorstel van regenten bepaald, dat voor het vervolg de benoemingen zouden geschieden uit de voordragt van een dubbeltal, door hen voor te dragen en met een ander dubbeltal aan te vullen door B. en W., en wat nu, vraagt Spr., is het gevolg? dat op het oogenblik in plaats van vijf, slechts drie leden uit den raad als zoodanig zitting in dat bestuur hebben, daar toch een lid, daarin zitting heeft van vroeger. Men zegt, dat dit niet geschieden zal met de gods- en gasthuizen, en B. en W. wel zullen zorgen, dat ook leden van den raad worden voorgedragen; maar Spr. meent, dat de verhouding tusschen B. en W. en de leden van den raad niet van dien aard moet zijn, dat zij hun eene dienst bewijzen door hen op eene voordragt te plaatsen; het blijft in alle geval onzeker of B. en W. dit zullen doen, mogelijk toch is het, dat zij het niet doen, en dat geen raadsleden meer zitting hebben in het koll., en dat zou Spr. niet wenschen. Al die overwegingen hebben Spr. tot eene veranderde opinie gebragt.

Het amend. van den heer *v. Hengelaar* wordt alsnu met 10 tegen 9 stemmen verworpen; vóór, de HH. *v. Lier*, *Schuller*, *v. Hengelaar*, *Pabst*, *Trip*, *Bosch*, *Ram*, *v. Schermbeek* en *Karsten*.

Het door den heer *de Muralt* voorgestelde amend. wordt daarna met 10 tegen 9 stemmen aangenomen; tegen de HH. *Boer*, *v. Veersen*, *Metelerkamp*, *Visscher*, *Ackersdijck*, *v. Cleeff*, *v. Dielen*, *de Jong* en *v. Hoytema*.

Art. 3. De leden worden gekozen voor 12 jaar. Een vierde treedt met ultimo December van elke drie jaren af volgens een door het kollegie daarvan op te maken rooster.

Aftredende leden zijn dadelijk weder verkiesbaar.

De heer *Bosch* zegt, dat hem de twaalfjarige zittingstermijn voor de leden van 't koll. van de vereenigde Gods- en Gasthuizen te lang voorkomt om reden dat in den regel veelal leden van meer gevorderden leeftijd zullen gekozen of herkozen worden; welke leden, hoe aanbevelingswaardig zij ook in alle andere opzigten mogen zijn, hij bevreesd is dat de raad niet zou benoemen, indien zij eerst 12 jaren na hunne benoeming uit het koll. traden. En hij heeft mitsdien de eer aan de vergadering voor te stellen, om voor 12 te bepalen een termijn van 6 zittingsjaren en de beurtelingsche aftreding der leden niet om de 4 maar om de 2 jaar te doen plaats hebben.

Dit voorstel wordt met 10 stemmen tegen die der HH. *v. Veersen*, *Metelerkamp*, *de Muralt*, *Ackersdijck*, *van Cleeff*, *v. Dielen* en *de Jong* aangenomen, en, de overige artikelen zonder diskussie zijnde goedgekeurd, vereenigt de verg. zich met de geheele verordening met 10 stemmen tegen die der HH. *de Jong*, *v. Cleeff*, *v. Hengelaar*, *v. Veersen* *v. Hoytema*, *Metelerkamp* en *Ackersdijck*.

Wegens het vergevorderd uur wordt alsnu de zitting opgeheven.

Provinciale Staten van Utrecht.

Zitting van Dingsdag 20 Julij.

Tegenwoordig zijn 35 leden; afwezig de HH. *de Heus*, *v. Reede tot ter Aa*, *v. Tuyll v. Zuylen*, *v. d. Poll*, *Cordes* en *v. d. Poel*.

Is ingekomen:

een brief van dijkgraaf, watergraaf en hoogheemraden van Bijleveld en den Meerndijk, houdende verzoek, om met het waterschap te worden uitgesloten van de werking van het algemeen reglement.

Aangezien dit adres te laat is ingekomen dan dat Gedep. Staten deswege reeds advies kunnen uitbrengen, wordt op voorstel van den Voorz. besloten, de beslissing deswege tot de wintervergadering aan te houden.

Is nog ingekomen eene missive van Gedep. Staten, houdende mededeeling, dat bij hen is ingekomen een adres van onderscheidene slagpligtigen onder Woudenberg, wijziging verzoekende van art. 19 van het reglement op de wegen. — De Voorz. berigt, dat dit adres ter visie is gelegd, ten einde het te behandelen te gelijk met het rapport omtrent een gelijk verzoek van de polderbesturen van Lopik c. a.

Wordt bij monde van den heer *v. Asch v. Wijck* verslag uitgebragt door de komm., in wier handen is gesteld de mededeeling van Gedep. Staten betreffende de aangelegenheid der Geldersche vallei; welke komm. adviseert, het door Gedep. Staten bereids gedane voorstel om ook de kosten van het onderhoud van het kanaal ten laste van het rijk te nemen, onder het genot van bijdragen van de betrokken provincie en de belanghebbende gemeenten bij de regering te ondersteunen, en zich daarbij gezind te verklaren om tot eene regeling der zaak mede te werken, door, voor zooveel de provincie betreft, een aandeel in die kosten ten haren laste te nemen, of, voor het geval dat van Rijkswege niet in deze regeling kan worden getreden, alsdan de regering te verzoeken, het noodige te willen doen om de wet van 16 Sept. 1807, of althans die bepalingen dier wet, welke door de Staten van Gelderland toepasselijk op deze zaak worden geacht, buiten werking te stellen, ten einde langs dien weg de bezwaren op te heffen die tegen eene regeling der zaak op de door de Staatskommissie voorgestelde wijze, gebleken zijn te bestaan. — Besloten dit rapport ter inzage te leggen en te behandelen na de aan de orde gestelde zaken.

Wordt zonder omvraag aangenomen de begrooting der kosten van het provinciaal bestuur, voor zooveel het Rijksbestuur is, voor 1859.

Wordt met algemeene stemmen (uitgezonderd die van Gedep. Staten, welke zich van medestemmen onthouden) overeenkomstig het advies der komm., aangenomen de rekening en verantwoording van Gedep. Staten over 1856.

Wordt zonder omvraag aangenomen het door de betrekkelijke komm. gedane voorstel om aan de komm. van toezigt voor de kweekschool van onderwijzers te Amersfoort over 1859 eene subsidie te verleenen van *f* 300.

Aan de orde zijn de algemeene beraadslagingen over de begrooting der enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven voor 1859.

De *Voorz.* deelt mede, dat bij Gedep. Staten geen overwigtige bezwaren bestaan tegen de door de komm. voorgestelde wijzigingen.

Den heer *Kien* is het, met het oog daarop, dat de verhooging der opcenten slechts voor een jaar en dus als buitengewone maatregel wordt voorgesteld, voorgekomen, dat welligt nog zonder die verhooging de gewone uitgaven zouden kunnen worden gedekt, als sommige posten van uitgaaf konden worden verminderd en enkele inkomsten eenigzins verhoogd. Wat de inkomsten betreft, gelooft Spr., dat de bijdrage van *f* 1000 voor den Haarweg op deze dienst in ontvang zou kunnen worden genomen; ook gelooft Spr. dat met twee à drie honderd gulden verhoogd zouden kunnen worden de inkomsten van de sluis aan den Doorslag, die tengevolge der verbeterde vaart vermoedelijk meer zal opbrengen. Ook is het Spr. voorgekomen dat de *f* 3000 voor verbetering van kerkgebouwen niet op de begrooting behooren; hij wil echter het nut van dien post niet betwisten; gedurende 20 jaar heeft de prov. in deze van hare belangstelling doen blijken, en liet men nu voor een jaar dien post weg, dan zouden de uitgaven daardoor aanmerkelijk verminderen. Voorts zou welligt voor dit jaar kunnen vervallen of althans gesplitst worden de post van *f* 2000 voor de uitgifte der kaart, en heeft men nog eene toevallige bate van *f* 15000 voor de Mijdrechtsche droogmakerij. Dit alles bij elkander doet het Spr. voorkomen, dat welligt de verhooging der buitengewone opcenten zou kunnen worden achterwege gelaten.

De heer *Bastert* moet ter beantwoording van den vorigen Spr. opmerken, dat de *f* 15000 voor de Mijdrechtsche droogmakerij ten vorige jare zijn aangenomen tot schulddelging; ware dit niet het geval geweest, dan had het denkbeeld van den heer *Kien* zeker ingang gevonden bij de komm. Dit besluit heeft de komm. betreurd, zoo als ook in haar rapport staat. Wat betreft den post voor den Haarweg herinnert Spr. dat die ten vorige jare voor memorie is uitgetrokken; Gedep. Staten zullen nu dien post in ontvang nemen en hem op de rekening van 1858 brengen, waardoor die met een beter saldo zal sluiten. De komm. had wel voorgesteld hem op nieuw op de begrooting te brengen, maar aangezien de opcenten er toch niet geheel door konden worden weggelaten, heeft zij daartoe niet geadviseerd. Het weglaten van den post tot verbetering van kerkgebouwen heeft de komm. ook in overweging genomen, doch het is haar medegedeeld, welk nut er voor behoeftige gemeenten uit voortvloeit, dat Gedep. Staten daartoe een post ter hunner beschikking hebben.

De heer *v. Asch v. Wijck* merkt aan, dat het denkbeeld van den heer *Kien* niet was, voor altijd elke subsidie tot verbetering van kerkgebouwen geheel te doen vervallen, maar alleen, bij wijze van uitzondering, voor dit jaar geene subsidien te dezer zake toe te kennen. Spr. verklaart dit gevoelen wel te kunnen deelen, en, hij gelooft dat indien men daartoe besloot de verhooging der opcenten zeer gemakkelijk kon worden vermeden. Hij meent dat de post no. 49 zonder bezwaar met *f* 675 kan worden verminderd en dat de bepaling van de laatste vijf jarige bijdrage ad *f* 1200 in de uitgaaf van het vervolg op het groot plakkaatboek, tot een volgend jaar zou kunnen worden verschoven zonder aan de geregelde voortzetting dier uitgaaf eenigen hinder toe te brengen. Door deze vermindering, van uitgaven zou de som gevonden zijn die door de voorgestelde verhooging van opcenten moet worden verkregen, en die verhooging alzoo onnoodig zijn.

De heer *Menso* zegt, dat men zoodoende vele zaken zal overbrengen op eene volgende begrooting. Iedere dienst, zegt Spr., zal hare bezwaren hebben om hare uitgaven te dekken door de gewone middelen, en die moeijelijkheden zijn voor een groot deel het gevolg van de gemakkelijkheid, waarmede men uitgaven goedkeurt; dit moest natuurlijk brengen tot het heffen van lasten; maar zijn de uitgaven eens gedaan, dan meent Spr., dat, als zij nuttig en noodig zijn, men ook niet moet aarzelen om de middelen aan te wijzen om ze te dekken, en stellen op eene volgende dienst.

De heer *Kien* deelt in sommige opzigten deze zienswijze, en als men kon nagaan dat op den duur meerdere inkomsten noodig had Spr. bereid zijn die toe te staan; maar Spr. gegaan van een ander standpunt, en wel, middelen eigenlijk voldoende zijn, doch men meer noodig heeft, en nu ziet Spr. op deze be ting uitgaven, die er niet meer op zullen voor Men gaat dus een meerdere ruimte in de ge delen te gemoet, en als men nu, door zich zins te bekrimpen, het bezwaar van eene verh der opcenten kan ontgaan, vindt Spr. dat we bevelenswaardig.

De heer *Ackersdijck* deelt niet het gevoel er te veel subsidien verleend zijn. De uit komen hem geheel niet overdreven voor; en wa om die te dekken, over het volgend jaar *een* meer op de grondbelasting noodig is, vindt hij geen bezwaar. Hij zoude zich niet kunnen eenigen met de poging, om van verschillende van uitgaaf wat af te nemen, en andere volgend jaar te verschuiven. Dit komt hem voor in het belang der provincie te zijn. wordt meer gebaat door de opbrengst van eene opcent voor nuttige werken en sub zoo als op de begrooting voorkomen, dan aan de belastingschuldigen het voordeel te schaffen van die eene opcent niet op te bre Wat men op de toekomst verschuift zal des te der drukken; want men moet zich niet voor dat niet nieuwe behoeften in die volgende zullen opkomen. Men is ook niet zeker inwoners der provincie in volgende jaren even in de gelegenheid zullen zijn iets van hun ink voor de gemeenschappelijke belangen af te sta thans.

De heer *Pabst* deelt het gevoelen van den *Kien*. Ook hij verlangt voor dit jaar sommig gaven te verminderen omdat men zeker kan dat in het vervolg de gewone ontvangsten gewone uitgaven stellig zullen kunnen dekken is dus tegen het beginsel om de lasten voo jaar te vermeerderen, en dat nog wel alle den grondeigendom; Spr noemt dat verkeerd worden verschillende belastingen geheven, opdat betale en de druk gelijkmatig zij; men begaat eene onregtvaardigheid, door de opcenten grondbelasting alleen te verhoogen. Tot dekking hetgeen men zou ontberen, hebben de heeren *K* *v. Asch v. Wijck*, zegt Spr., geenszins zaken gewezen die met de intellektueele belangen in ve staan; Spr. gelooft wel, dat het nuttig en go dat Gedep. Staten zekere som ter hunner beschi hebben, om herstellingen aan kerkgebouwen te doen, doch die zijn niet in dien toestand, niet een jaar zouden kunnen wachten. De post Haarweg behoort op de begrooting, en het daaro geopperd denkbeeld acht Spr. dus geen kunst om de uitgaven en de ontvangsten te doen sl maar een te gemoet komen aan het bezwaar, d prov. dit jaar meer moet uitgeven dan zij ont Het zou eene hardheid zijn, dat de schulden prov. zouden worden afgelost en de grondlas pCt. verhoogd.

De heer *Wijers* zegt, dat men niet altijd o zoo groot batig slot van de vorige dienst kan nen als op deze begrooting voorkomt, en ge met het oog daarop, dat het gevaarlijk zou tegenwoordige begrooting zeer in te krimpen. behoort tot hen, die het betreuren, dat niet gedeelte der *f* 15000 kon worden aangewend om begrooting te doen sluiten, maar ook tot de standers van het verschuiven van uitgaven to volgend jaar, want een volgend jaar zou me moeten doen wat men nu wil vermijden.

De *Voorz.* hoopt, dat de gunstige verwacht van sommige leden voor de toekomst zullen be heid worden. De laatste Spr. heeft reeds aange dat op een zoo aanzienlijk saldo niet te rekenen maar bovendien vermeent Spr. in overweging moeten geven, of er niet nog bijzondere uitga wachten zijn in de toekomst. Met het oog schijnt het hem niet raadzaam toe, de verh der opcenten achterwege te laten.

(*Vervolg hi*

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZO